

## Események, rendezvények

### Beszámoló a Szerbia–Montenegró–Bosznia–Hercegovina karszterületén tett kirándulásról

A Magyarhoni Földtani Társulat és a Szerb Földtani Társulat (SGS) között még 2015-ben megkötött együttműködési megállapodás szellemében megvalósult az első közös terepi rendezvény. A kirándulást a 2019. március 29-én elhunyt BAKSA Csaba jó barátunkra emlékezve szerveztük meg.

A társulat 2018. évi közgyűlésén tiszteleti taggá választotta Zoran STEVANOVIĆ hidrogeológust, a Szerb Földtani Társulat akkori elnökét. Az ebből az alkalomból tartott budapesti előadását követően Zoran felajánlotta Szerbia–Montenegró–Bosznia–Hercegovina területének karszt- és hidrogeológiai nevezetességeit bemutató kirándulás közös megszervezésének lehetőségét. BAKSA Csaba exelnök halálát követően a kirándulás hazai szervezését és a szükséges szakmai kapcsolattartást CSERNY Tibor vállalta el. 2019. szeptember 8–16. között 22 szakember részvételével valósult meg a kirándulás. A résztvevők között egyetemi oktatók és hallgatók (ELTE, ME, SZTE), intézmények (MFGI, MTA CSFK) és magáncégek kutatói, továbbá a téma és a helyszínek iránt érdeklődő tagtársak vettek részt. A kirándulás szakmai vezetői prof. Zoran STEVANOVIĆ hidrogeológus és prof. Dragan MILOVANOVIĆ geológus volt.

A kilencnapos út fontosabb állomásai és látnivalói a következők voltak:

Szeptember 8. Megérkezés után esti séta Belgrád belvárosában, a Kalemegánban és a bohémnegyedben.

Szeptember 9. A Belgrádi Egyetem Bányászati és Földtani Kara (itt prof. Meri GANIĆ dékán, az SGS elnöke fogadott) – Vruci völgyzáró gát és víztározó a Jablanica folyón – Perućac (Ny-Szerbia legnagyobb karsztforrása) – Tara-hegyi kilátó (a Drina völgye és az itt létesült vízi erőmű) – Zlatibor (üdülőközpont, szállás).

Szeptember 10. Prijepolje (13. sz.-ban épült Mileševa-kolostor) – Pljevlja (miocén barnaköszén-külfejtés és hőerőmű) – a Tara folyó kanyonja (rafting a Tara folyón, a Durmitor hegység legnagyobb karsztforrása a Ljutica) – Crno jezero a Durmitor hegység legmagasabb csúcsának lábánál (Bobotov Kuk, 2450 m) – Zlatibor (szállás).

Szeptember 11. Körút a Durmitor hegységben (túravezetőnk dr. Slobodan RADUSINOVIĆ, a Montenegrói Földtani Szolgálat igazgatóhelyettese, a Montenegrói Földtani Társulat elnöke): mezozoos karbonátflis és zátonymészkövek, tektonikusan meggyötört szerkezetek – Piva-víztározó a Sušica folyó völgyében – Pržno (Etno Selo) biofarm – Nikšić (Montenegró legnagyobb „karsztpolje”-nek központja; közelében két jelentős bauxit-külfejtés) – Perućica (három víztározóból álló rendszer a Zeta folyón) – Podgorica (esti városnéző séta, szállás).

Szeptember 12. Shkodrai (Skadari)-tavi program: Regionális Vízmű Központ (Bolje Sestre karsztforrás) – hajótúra a Shkodraitavon – Kotor (séta az óvárosban) – Kostanjica (szállás).

Szeptember 13. Busszal a Kotori-öböl partján (kilátópontok) – Stone Sea (Kötenger) – Grahovsko polje (természetes ciszterna vízszintes dolomitrétegen) – Trebinje (esti séta a városban, szállás).

Szeptember 14. Trebinje város és a Trebišnjica folyó víztani nevezetességei – Popovo polje: a korábbi tó kiszáradt medre és a jelenlegi Trebišnjica folyó kibetonozott folyómedre – Zavala, Špljka Vjetrenica-barlang és barlangi múzeum – Radimlja (középkori metropolisz, kőtár, szabadtéri múzeum) – Vrelo Bune – Buna, Európa legnagyobb karsztforrása – Mostar (esti séta a belvárosban, szállás).

Szeptember 15. Mostar–Szarajevó (séta az Óvárosban) – Belgrád.

Szeptember 16. Belgrád–Budapest.

A kiránduláson Dragan MILOVANOVIĆ videófilmet állított össze, amelynek linkje:

<https://www.youtube.com/watch?v=JO7GFCUPEXw&feature=youtu.be>

A kiránduláshoz kapcsolódó szakmai anyagok:

MILANOVIĆ, P., STEVANOVIĆ, Z., RADULOVIĆ, M. (eds) 2005: Water resources and environmental problems in karst. Excursion guide of the international conference, Belgrade. – Kotor, 84 p.

VLAHOVIĆ, M., MRVALJEVIĆ, V. 2018: Surface reservoirs in the karst of the Nikšićko pole. – Nikšić, 6 p.

CSERNY Tibor

### Beszámoló a Földtani és Geofizikai Vándorgyűlésről

2019 különleges év volt a hazai földtudományok életében. 150 évvel korábban, 1869-ben alapították Magyarország első tudományos kutatóintézetét, a Magyar Királyi Földtani Intézetet, hazánk földtani kutatásainak fellegetőjét, és éppen 100 évvel korábban vesztette el a világ tudományos elitje báró Eötvös Lorándot, a gyakorlati geofizika atyját. E kiemelkedő évfordulók emlékére társsegységünkkel, a Magyar Geofizikusok Egyesületével rendeztük meg a közös Vándorgyűlést szerveztük.

A Vándorgyűlést 2019. október 3–5. között Balatonfüreden, a Hotel Margarétában rendeztük meg. A konferencia — a hagyományoknak megfelelően — egy plenáris előadói nappól, egy szekció előadói nappól és egy terepbejárásból állt. A rendezvényen 119 fő vett részt hazai kutatóintézetek, felsőoktatási intézmények és cégek képviselőiben. A Vándorgyűlés díszvendége volt Sierd CLOETHING, az utrecht-i egyetem professzora, valamint az Erdélyi Magyar Tudományos Társaság két képviselője.

A megnyitón a Vándorgyűlés résztvevőit BÓKA István, Balatonfüred polgármestere; FANCSIK Tamás, a Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat elnöke; ZELEI Gábor, a Magyar Geofizikusok Egyesületének elnöke és BUDAI Tamás, a Magyarhoni Földtani Társulat elnöke köszöntötte.

A rendezvény első napján kilenc plenáris előadás hangzott el. Az első előadó Sierd CLOETHING volt, aki a földtanban rejlő lehetőségeket mutatta be. FANCSIK Tamás a magyarországi földtani kutatás és bányászat jövőjéről beszélt. Ezután BREZSNYÁNSZKY Károly a 150 éve alapított Földtani Intézetéről, MAGYAR Balázs pedig EÖTVÖS Lorándról emlékezett meg. TIMÁR Gábor előadásában a földtudományok felsőoktatásának jelenlegi állását és jövőbeli alakulását elemezte. Végül a Balaton környékével kapcsolatos szakmai előadások hangzottak el. Az első nap programja után zenés, borkóstolás gálavacsorán vehettek részt a jelenlévők.

Másnap a szekció előadások zajlottak: a földtani szekcióban

kilenc, a geofizikai szekcióban tíz, a bányászati szekcióban kilenc előadás hangzott el. Ezenkívül hat posztert mutattak be szerzőik.

A rendezvény utolsó napjára buszos szakmai terepbejárást szerveztünk a Balaton-felvidéken, aminek két nemzetközi jelentőségű földtani alapszelvénye közül a középső-triász rétegsort Felső-örsön, majd a balatonarácsi vasúti bevágásban a perm/triász határszelvényt tekintettük meg BUDAI Tamás és HAAS János vezetésével.

Ezt követően a balatonfüredi Tagore sétányon báró EÖTVÖS Loránd tiszteletére emléktáblát avatott és emlékfát ültetett közösen Balatonfüred Város Önkormányzata, a Magyarhoni Földtani Társulat és a Magyar Geofizikusok Egyesülete. Beszédet mondott BÓKA István polgármester és ZELEI Gábor MGE elnök. Rövid ünnepi műsort adott a balatonfüredi Eötvös Loránd Általános Iskola gyermekkórusa és a helyi fúvószenekar. Az emlékfát ültetése után közösen leplezték le az emléktáblát, majd koszorút helyeztek el a polgármester és a két egyesület elnöke.

A terepi program további pontjait SÁRDY Júlia a Balaton-felvidéki Nemzeti Park geotúrávezetője mutatta be a résztvevőknek: Tihanyban a Levendula Háznál megismerkedhettünk a Tihanyi-félsziget vulkánosságával, és egy kisfilmet néztünk meg a világ-hírű tihanyi levendulásról. Majd meglátogattuk a geopark egyik legérdekesebb bemutatóhelyét, a Monoszló melletti Hegyestűt. Végül utolsó állomásunk Pula volt.

A Vándorgyűlés fővédnöke ÁDER János köztársasági elnök volt, védnökei pedig BÓKA István, Balatonfüred polgármestere, BORHY László, az ELTE rektora, GELENCSÉR András, a Pannon Egyetem rektora, PUSKÁS Zoltán, a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóságának igazgatója, valamint SZÜCS Péter, a Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi Karának dékánja.

A Vándorgyűlést támogatta az Eötvös 100 projekten keresztül a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal, valamint az EAGE, a Geo-Log Környezetvédelmi és Geofizikai Kft., a Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat, a Magyar Bányászati Szövetség, az O&G Development Kft. és az SPE Hungary. Ezúton is köszönjük támogatásukat!

*KRIVÁNNÉ HORVÁTH Ágnes, BABINSZKI Edit*

### **Töretlen a a geotóp napok és geotúrák népszerűsége**

2019. októberének első két szombatján ismét megrendezésre kerültek a Geotóp-napok. Mint köztudomású, a mozgalmat Magyarországon — európai mintára — a Debreceni Hexasakk Egyesület (!) kezdte el, majd a Társulat ProGeo Földtudományi Természetvédelmi Szakosztálya és az Agrárminisztérium Nemzeti Parki és Tájvédelmi Főosztálya is bekapcsolódott a szervezésbe és a koordinálásba. Ennek eredményeként az idén már 23 helyszínrre várták a rendezők az érdeklődőket. Az idén új helyszínrnek számított a szekszárdi Löss „szurdik” tanösvény bemutatása, amire a Duna–Dráva Nemzeti Park Igazgatóság szakembereinek vezetésével több mint 150-en voltak kíváncsiak. Ugyancsak először rendezett geotóp-napi programot a „GÁNT-ÉRT” Közhasznú Nonprofit Kft. a Gánt–Bányatelep melletti szabadtéri bemutatóhelyen, amire a rossz időjárás és a „vendégmarasztaló” vörös sár-tenger ellenére is több mint 40-en jöttek el. Összességében a geoprogramok mintegy 800 érdeklődőt vonzottak (átlagosan 34-et helyszínrneként); a hagyományosan ezekkel egy időben szervezett cserépfalui teljesítménytúra ugyancsak ennyit. Emlékeztetőül az egyes helyszínrnek felsorolása és programja:

2019. 10. 05.

Ördög-árok, Dudar geotúra,  
Haraszt-hegyi tanösvény geotúra,  
Lillafüred Szent István-barlang geotúra,  
Löss „szurdik” tanösvény geotúra, Szekszárd,  
Gánti külszíni bemutatóhely geotúra,  
Sopron–Piuszpuszta geotúra 2019,  
Baradla-tanösvény 2019 geotúra,  
Abaújvári szurdokvölgy geotúra,  
Geotóp-nap Tatán a Kuny Domokos Múzeumban,  
Bél-kői természetvédelmi terület és tanösvény geotúra,  
Ipolytarnóci Ósmaradványok természetvédelmi terület,  
Csólyospálosi földtani feltárás természetvédelmi terület geotúra.

2019.10.11.

Szomolyai kaptárkövek természetvédelmi terület geotúra.

2019.10.12.

Ördögtorony Tanösvény geotúra,  
Komlosaurusok nyomában geotúra, Mecsek,  
Lillafüred Szent István-barlang geotúra,  
Tarjánka-szurdok geotúra,  
Túra a Gerecse szentélyébe — Pisznice,  
Barabás, Kaszonyi-hegy geotúra,  
Vértesszőlős – Tata geotúra,  
Eperjes-hegyi tanösvény geotúra,  
Budai Sas-hegy Természetvédelmi Terület,  
Bárna, Nagy-kő, Kis-kő geotúra,  
A szervezők szinte mindenütt az eddigi legsikeresebb rendezvényről számoltak be. A két nap tanulságai:

— Az embereket érdeklí és lenyűgözi az élettelen természeti környezet, csak a kevesebb alapsmeret, a nehezen eljutó információk miatt eleinte nehezebben tudnak a kőzetekkel, a felszínformákkal, a földtani, geomorfológiai képződményekkel azonosulni, mint az élővilággal. Aki azonban eljött, a szakszerű vezetések után élményekben, ismeretekben gazdagodva térhetett haza.

— Sokan szó szerint követelték a szórólapokat, kisebb kiadványokat, ismeretterjesztő anyagokat. A Társulat a Zöld Forrás pályázaton nyert pénzből több állandó helyszínrre készítettet egységes arculatú leporellókat, és remélhetőleg néhány év alatt teljesen le lehet majd fedni velük a lehetséges helyszínrket.

— Megnőtt az érdeklődés a Geotóp-napok napra kész honlapja, Facebook-oldala iránt. Úgy tűnik, szükséges a honlapfejlesztés, friss adatokkal, tartalommal és képgalériákkal való folyamatos bővítése

A 2020. évi Geotóp-napok szervezési munkálatai e sorok megjelenésekor már meg is kezdődtek, így már a jövő évi hasonlóan szép sikerekhez kívánok „Jó szerencsét”!

*VINCZE Péter*

### **11. Földtudományos forgatag**

Társulatunk 2019. november 9–10-én rendezte meg a 11. Földtudományos forgatagot a Magyar Természetudományi Múzeumban. A forgatag nemcsak a látogatók körében egyre népszerűbb, hanem évről-évre több és több kiállítót is vonz. Az idén rekordot döntött a standok száma, és nemcsak mennyiségben, hanem változatosságát tekintve is igen gazdag kínálatot nyújthattunk a látogatóknak.

Az érdeklődők betekintheztek az ásványok, kőzetek, ősmaradványok mikroszkopikus világába, találkozhattak korszerű geofizikai és meteorológiai mérőeszközökkel, nemzeti parkjaink csodá-

latos földtudományi értékeivel, játékosan ismerkedhettek meg a mérnökgeológiával. A múzeumok lelkes pedagógusai különleges játékokkal, kísérletekkel, foglalkozásokkal nyűgözték le a gyerekeket és a felnőtteket egyaránt. Sőt, az idén virtuális utazást is tehattünk a földtörténeti középkorba. Az Utazó Planetárium pedig izgalmas úrkirándulásokra invitálta a látogatókat a Naprendszerbeli égitestekre.

Kiállítóink voltak: ANZO-Perlit Kft., APOKROMÁT Kft., Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság, Bakony–Balaton Geopark, BIOCENTRUM Kft., Bükki Nemzeti Park Igazgatóság, Csillagászati és Földtudományi Kutatóközpont, Csillagászati Intézet, Földrajztudományi Intézet, Geodéziai és Geofizikai Intézet, Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, Agrárminisztérium, Nemzeti Parki és Tájvédelmi Főosztály, Duna Múzeum, ELTE Meteorológiai Tanszék, ELTE Természettudományi Múzeum, ELTE Térképtudományi és Geoinformatikai Tanszék, ELUS-CSEG (Eötvös Lorand University Student Chapter of the Society of Economic Geologists), Eszterházy Károly Egyetem, Földrajzi és Környezettudományi Intézet, Geo-Log Kft., Kemenes Vulkánpark, Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság, Kuny Domokos Múzeum, Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat, Magyar Földmérési Térképészeti és Távérzékelési Társaság, Magyar Földrajzi Múzeum, Magyar Geofizikusok Egyesülete, Magyar Honvédség Geoinformációs Szolgálat, Magyar Meteorológiai Társaság, Magyar Természettudományi Múzeum, Ásvány- és Kőzettár, Óslénytani és Földtani Tár, Magyar Természettudományi Múzeum, Bakonyi Múzeuma (Zirc), Mátra Múzeuma (Gyöngyös), Magyar Talajtani Társaság, Magyarhoni Földtani Társulat, MFT Mérnökgeológiai és Környezetföldtani Szakosztály, BME Geotechnika és Mérnökgeológia Tanszék, Miskolci Egyetem, Műszaki Földtudományi Kar, MOL Nyrt, Országos Meteorológia Szolgálat, Pásztói Múzeum, Utazó Planetárium Kft.

A szombat délelőtti megnyitón a forgatag látogatóit, résztvevőit és a sajtó képviselőit a kupolacsarnokban MEDZIHRADESKY Zsófia főigazgató-helyettes asszony köszöntötte. Utána LEÉL-ŐSSY Szabolcs, Társulatunk társelnöke beszélt a földtudományi ismeretek közoktatásban játszott igen halvány szerepéről és ennek következményéről, hogy az emberek eltávolodtak a természettől. A természeti környezet és a földtudományok élményszerű megismerését kívánja a forgatag közelebb hozni az emberekhez. FELKERNÉ KÓTHAY Klára röviden beszélt a „Kezedben a múlt” című programsorozat keretében a 2020. évre megválasztott Év ásványáról, a turmalinról, valamint az Év ősmaradványáról, a *Megalodon*ról.

A megnyitó után a kiállítócsarnokokban megkezdődött az igazi sürgés-forgás: minden stand hozott valami érdekességet, különlegességet, volt interaktív játék, kvíz, mikroszkóp vagy egyéb műszer, térkép, poszter, színező, megtapogatni való ásvány, kőzet, ősmaradvány és sok-sok ajándék.

Szombaton délután tartottuk a II. geosütitű verseny eredményhirdetését. A pályázók 4 kategóriában nevezhettek: 1. Kedvenc vulkáni jelenségem; 2. Az év ásványa, a galenit; 3. Az év ősmaradványa, a *Komlosaurus*; 4. Travertino. Látványos és igen ízletes pályaművek születtek, amelyek a zsűrizés és eredményhirdetés után meglehetősen rövid életűek voltak. „Az év geocukrája 2020” kitüntető címet és a hozzá tartozó hatalmas vándorkupát ismét a tavalyi nyertes vitte el, *Galenit* című pályaművével, amely egy egész bányarészletet mutatott be.

A geosütin kívül is akadt tartalmas program: szombaton és vasárnap a látogatók 11 ismeretterjesztő előadást hallgathattak meg a Múzeum Semsey-termében. Az Utazó Planetárium az idén is elhozta hatalmas kupoláját és új bemutatókkal örvendeztette

meg a látogatókat, valamint 9 ismeretterjesztő filmet vetítettünk mindkét napon.

A kétnapos rendezvény látogatottsága rekordot döntött, több mint 3200 jegyet adott el a múzeum, körülbelül 150 meghívott vendég jött el, a kiállítói standokon pedig legalább 250 fő dolgozott. A rendezvény több országos és helyi médiában kapott nyilvánosságot.

KRIVÁNNÉ HORVÁTH Ágnes, BABINSZKI Edit

## Beszámoló az VI. Ásványtani, kőzettani és geokémiai felsőoktatási műhelyek találkozájáról

Az MFT Ásványtani- Geokémiai, Agyagásványtani, illetve Oktatási és Közművelődési Szakosztályai, valamint az MTA Geokémiai, Ásvány- és Kőzettani Tudományos Bizottságának Felsőoktatási Munkabizottsága által közös szervezésben került sor 2019. november 20–21. között az Ásványtani, kőzettani és geokémiai felsőoktatási műhelyek VI. találkozájára az Eötvös Loránd Tudományegyetemen, Budapesten. A találkozón 9 hazai műhely képviselői vettek részt.

Az első nap délutánján a házigazda műhelyek mutatkoztak be. Az ELTE TTK Ásványtani Tanszékén és Kőzetan-Geokémiai Tanszékén folyó oktatási és kutatási tevékenységek általános (WEISZBURG Tamás és HARANGI Szabolcs) áttekintése után a vendéglátó intézet, valamint a kutatócsoportok (Archeometria, Mikromineralógia, Litoszféra Fluidum Kutató Laboratórium — LRG, Vulkanológia) szakemberei ismertették friss kutatási eredményeiket (ARADI László, B. KISS Gabriella, HARANGI Szabolcs, NÉMETH Tibor, SÁGI Tamás, SZAKMÁNY György, WEISZBURG Tamás). Ezután a laborlátogatások következtek, ahol a résztvevők betekintést nyerhettek az Ásványtani és Kőzetan-Geokémiai Tanszék kutatási, valamint oktatási munkáit segítő laboratóriumaiba. Bemutakoztak a nehézasvány, az előkészítő és polírozó laboratóriumok (LUKÁCS Réka, FORRAY Viktória), a Raman-spektroszkópiás laboratórium (ARADI László), az LRG mintaelőkészítő, fluid zárvány és környezetgeokémiai laboratóriumi (SPRÁNITZ Tamás), a pásztázó elektronmikroszkópiás (SEM) laboratórium (TOPA Boglárka Anna), a FIB-SEM laboratórium (SZABÓ Ábel) és a termoanalitikai és agyagásványtani laboratóriumok (NÉMETH Tibor). A nap zárásaként közös, önköltséges vacsora keretében beszélgettek a résztvevők.

A második napon, közös diskusszió során a felsőoktatást leginkább érintő aktuális témák megvitatására került sor. Elsőként WEISZBURG Tamás (ELTE) osztotta meg a hallgatósággal az országos felsőoktatási rendszerről hallottakat és tapasztaltakat, majd ismertette a budapesti (központi) régió helyzetét, miután közösen kerestük a választ többek között arra a kérdésre, hogy hogyan is lehetne megállítani a szakterületet is erősen érintő, rohamos létszámcsökkenést a hazai felsőoktatásban. A kérdés nyitott mind a központi, mind pedig a konvergencia régiókban aktív oktatási és kutatási szakemberek oldaláról egyaránt. Ehhez kapcsolódóan KOVÁCS János (PTE), RÓZSA Péter (DE), MÁDAI Ferenc (ME) M. TÓTH Tivadar (SZTE) és TÖRÖK Ákos (BME) is jelezték, hogy az általuk képviselt egyetemeken a korábban népszerű szakok több esetben már el sem indulnak jelentkezők hiányában. A tantervfeljesztéseknél MÁDAI Ferenc ismertette a mobilitási ablak beépítésével kapcsolatos Miskolci Egyetemen szerzett tapasztalatokat, ezzel együtt a hazai és nemzetközi egyetemek közötti szabad átjárhatóságot és átláthatóságot.

A rendezvényen idén részt vettek a BMSZC Petrik Lajos Két Tanítási Nyelvű Vegyipari, Környezetvédelmi és Informatikai Szakgimnázium szakemberei, akik jelezték labori, kutatási és

infrastrukturális együttműködési szándékukat valamennyi felsőoktatási intézménnyel, kapcsolódva ezzel a nap másik fontos témájához, mely az intézmények közötti együttműködési lehetőségeket tárgyalja.

A következő programpontra FELKERNÉ KÓTHAY Klára (ELTE Természettudományi Múzeum, Év „ősványa” koordinátor) számolt be a 2019-ban is aktív „Év ősványa – év ősmaradványa” MFT programról, és ehhez kapcsolódóan ismertette a részt vevő tanszékek, valamint szakmai műhelyek regionális feladatait (ismeretterjesztés, foglalkozások tartása, iskolalátogatások, nyílt napok szervezése, szakkörök tartása, múzeumi vezetések szervezése és tartása, terepgyakorlatok/gyűjtések).

Mindemellett MÁDAI Ferenc előadásában megismerhettünk egy újonnan, idén indult országos, ismeretterjesztő programlehetőséget, nevezetesen az RM@Schools programot és projektet, melynek célja a nyersanyagok szerepének oktatása középiskolákban aktív tanulással. Majd csatlakozási lehetőségre hívta fel a figyelmet.

A sikeres rendezvényen a regisztráltak száma most is meghaladta a 30 főt. A kétnapos országjáró rendezvénysorozat jövő novemberben is folytatódik, házigazdája a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Építőmérnöki Kara lesz.

*KIS Annamária; WEISZBURG Tamás*

### **BAKSA Csaba nyomdokain — tudományos szakülés beszámolója**

Az MFT Ásványtan-Geokémiai, Agyagásványtani, Nyersanyagföldtani és Mérnökgeológiai szakosztályai, illetve az MTA Miskolci Akadémiai Bizottság és TEKH Szakkollégium, valamint a Koch Sándor Alapítvány által közös szervezésben került sor 2019. november 21-én a „BAKSA Csaba nyomdokain” című tudományos szakülésre az Eötvös Loránd Tudományegyetemen, Budapesten.

Az ülés a Magyarhoni Földtani Társulat szomorú gyorsasággal eltávozott elnökének szellemében szerveződött. Fiatal kutatók és tapasztalt szakértők tisztelegtek új tudományos munkáikkal olyan szakterületekről, amelyeken BAKSA Csaba maga is alkotott, illetve amelyeket elnökként az MFT és a magyar geológia jövője szempontjából kiemelt fontosságúnak tartott.

WEISZBURG Tamás (MFT ÁGSz, ELTE) köszöntőjét követően, a tudományos szakülés indításaként MÁRTON István (Stockwork Geoconsulting Ltd., BBTE) tartott előadást „PÁLFY Mór 100 éves ércföldtani modelljének aktualitása: a freatomagmás breccsák szerepe az elmúlt évek délkelet-európai ércutatási felfedezései kapcsán” címmel.

A rendezvény egy kerekasztal-beszélgetéssel folytatódott B. KISS Gabriella (ELTE), CSONGRÁDI Jenő (geológus szakértő), MOLNÁR Ferenc (Finn Geológiai Szolgálat) és SZEBÉNYI Géza (geológus, nyugdíjas) részvételével, a vitaindító FÖLDESSY János (ME) moderációjával, mely a „Geológus szemmel a recski mélysztint jövőjéről — vannak itt még teendőink, lehetőségeink?” témát járta körbe.

A rendezvény zárásaként érett és feltörekvő kutatók rövid előadásokban adtak áttekintést az ércutatás területen ma (is) folyó kutatási munkáikról, eredményeikről. KISS János (MBFSZ) előadása a Recsk környéki geofizikai adatok komplex elemzését tűzte ki célul, míg TAKÁCS Ágnes (ELTE) a doktori témájához is kötődő aktuális eredményeit mutatta be „A lahocai és lejtaknai ércesedések időbeli és térbeli fejlődése az újabb vizsgálati eredmények tükrében” című előadás keretein belül. BIRÓ Máté (ELTE) szintén

doktori témájaként kutatott, a recski területet érintő új adatait és eredményeit részletezte az „Új adatok a recski mélysztint karbonátos mellékkőzetének ércesedéséhez” címmel. Végül KULCSÁR Eszter (ELTE) mutatta be diplomamunkáját „Ércindikációk nyomozása a Karancson” témakörben.

A sikeres rendezvényen a regisztráltak száma 65 fő volt. Az ülésen nemcsak a hazai szűkebb szakma képviselői vettek részt, hanem BAKSA Csaba fiai, BAKSA Zoltán és BAKSA Zsolt (Mineralholding Logisztikai és Kereskedelmi Kft.) is megtisztelték jelenlétükkel a rendezvényt.

A teljes tudományos ülésről videófelvétel és hanganyag is készült, melynek szerkesztett leírata hamarosan megjelenik a Földtani Közlönyben, ahogy az előadásokból is cikkek készülnek ugyanide.

*WEISZBURG Tamás, FÖLDESSY János, KIS Annamária*

### **15. Téli Ásványtudományi Iskola, Veszprém, 2020. január 17–18.**

A hagyományos időpontban ismét Veszprémbe, a Magyar Tudományos Akadémia területi bizottságának székházában találkoztak az „ásványtudományokkal” (azaz ásványtannal, kristálytannal, közettannal, anyagtudománnyal) foglalkozó szakemberek. A másfél napos program 70 résztvevővel zajlott, 17 előadás hangzott el. Az idei iskola mottója — „Határterületek, határjelenségek, határterületek” — többek között a sok interdiszciplináris jellegű témára utalt, ami általában felszínre kerül ezen a fórumon.

Az idei iskola meghívott előadója a Mineralogical Society of America „MSA Distinguished Lecturer” programja jóvoltából érkezett: Joshua FEINBERG professzor az ásvány- és kőzetmágnesség szakértője, a University of Minnesota világhírű intézetét (Institute of Rock Magnetism) vezeti. Az első nap nyitásként a mágneses vizsgálatok alkalmazásainak sokszínűségét mutatta be: a hagyományos kőzetmágnességi vizsgálatokon túl a levegő- és talajszennyezéssel, a régészettel, a paleoéghajlattal és biomágnességgel kapcsolatos kutatások is alkalmazták a mágneses méréseket. A második napot ismét FEINBERG professzor előadása nyitotta: egy lebilincselően érdekes előadást tartott a barlangi cseppkövek mágneses vizsgálatáról, amellyel a Föld mágneses terének különböző időbeli léptékű ingadozásai térképezhetők, illetve a Mississippi egykor áradásai is nyomozhatók.

A meghívott előadóhoz kapcsolódóan több „iskola” jellegű előadást tartalmazott az idei program. DÓDONY István „Mikroszkópia a megismerés és a jólét szolgálatában” című előadása áttekintette az elektronmikroszkópia történetének nagy lépéseit, eljutva a mai, a módszer határait tágitó legújabb eredményekig. PEKKER Péter a Pannon Egyetem Nanolab-jában működő transzmissziós elektronmikroszkóp funkcióit, lehetőségeit mutatta be, az elmúlt év kutatási eredményeiből vett példákkal illusztrálva. Szintén továbbképző jellegű előadást tartott ARADI László a Raman-mikrospektroszkópia változatos környezet- és földtudományi alkalmazásairól, majd STADLER Tamás az ásványos anyagok vizsgálatának igazságügyi szakértői gyakorlatáról.

A péntek délutáni blokkban főleg talajásványokról volt szó. Előbb NÉMETH Tibor néhány típusos hazai talajfajta agyagásványegységeinek jellemzőit, majd KOVÁCS János a talajban, goethit gumókban képződő apatitkristályokat mutatta be. RAUCSIKNÉ VARGA Andrea alföldi, permi metapelitek és triász homokkövek

vizsgálatából a képződmények lehordási területét és diagenezis-történetét rekonstruálta. Faizan AHMAD előadása a meghívott előadó témájához kapcsolódott: a járművek által kibocsátott mágneses részecskék vizsgálati eredményeiről számolt be. A péntek esti műsor két állandó szereplője TAKÁCS József — aki idén egy nagy érdeklődéssel fogadott előadást tartott Bocskai koronájáról, illetve a korona és jogar másolatának készítéséről —, valamint PAPP Gábor, aki az Eötvös-év apropóján Eötvös Loránd kevésbé közismert földtani és ásványtani érdeklődésének fennmaradt írásos és tárgyi emlékeit mutatta be.

A szombati program is színes, élvezetes előadásokat tartalmazott. BERÉNYI Bernadett egy meglepő, új kalcium-karbonát prekursor, a pirokarbonát valószínű felfedezéséről számolt be. PÉNCZÉL Emese a hosszan szunnyadó vulkánok reaktivizálódásának okairól, míg LANGE Thomas Pieter a földköpeny nano léptékű amfiboljainak képződéséről, ezek jelentőségéről tartott előadást. VICZIÁN István is rendszeres előadója az ásványtudományi iskolának, idén a gerescei corrensit és kevert szerkezetű klorit/szmektit/vermikulit képződésének termodinamikai hátteréről beszélt. Az ülést UNGER Zoltán látványos előadása zárta, melyben a természetes kolloidrendszerekben képződő féligáteresztő hártványok jelentőségét, és az ezek hatására képződő mélytengeri sós „tavak” és a konkréciók kialakulását ismertette.

Szokás szerint az egyes blokkokat élénk vita követte. A teljes program megtalálható az iskola honlapján: <http://mposfai.hu/TAI/tai.htm>.

Az iskola szakmai gazdája az MTA Geokémiai, Ásványtani és Kőzettani Tudományos Bizottságának Nanoásványtani Albizottsága és a Magyarhoni Földtani Társulat Ásványtan-Geokémiai, valamint Agyagásványtani Szakosztálya. Az iskola anyagi hátterét ezúttal a VEAB biztosította.

*PÓSFAI Mihály*

## Személyi hírek

### Gyászír

Fájdalommal tudatjuk, hogy elhunyt R. SZABÓ István, Dr. FÜST Antal, PELIKÁN Pál és Dr. PAÁL Tamás tagtársunk.

Emlékük szívünkben és munkáinkban tovább él!

## Köszönetnyilvánítás

Hálásan köszönjük minden tagtársunknak, azoknak is, akik nevük mellőzését kérték, hogy a 2019. évben önkéntes jövedelem-arányos tagdíjikkal, vagy egyéb adományaikkal támogatták Társulatunk munkáját: BERNÁTH Zoltán, BREITNER Dániel, CZAJLIK Zoltán, CSONTOS László, DIENES István, FERINCZ György, HAAS János, HÁMORNÉ VIDÓ Mária, HÁMOS Gábor, KALMÁR János, KÁZMÉR Miklós, KISS Péter, KOROKNAI Zsuzsa, KOVÁCH Ádám, KOVÁCS Gábor, KOVÁCS László, KUTAS Gyula, KUTI László, LORBERER Árpád Ferenc, M. TÓTH Tivadar, MÁDLNÉ SZŐNYI Judit, MAJOROS György, MÁRTONNÉ SZEKSZÁRDI Adrienn, PÁLOS Zsófia, PARÁK Tibor, SZABÓ Csaba, SZALÓKI István, SZÉKVÖLGYI Katalin, TÓTH Piroska, TÓTH Sándor, TURTEGIN Elek, UHRIN András, VÖRÖS Attila, ZAJZON Norbert.

Köszönjük a következő cégeknek, egyesületeknek, hogy adományaikkal 2019. évben támogatták Társulatunk rendezvényeinek megvalósulását: Anzo Perlit Építőanyag Gyártó Kft., Apokromát Kft., Békés Drén Kft., Diamond Congress Kft., GeoLog Kft., Golder Associates (Magyarország) Zrt., Kőmérő Kft., Magyar Bányászati Szövetség, Magyar Geofizikusok Egyesülete, Magyar Hidrológiai Társaság, Mining Support Kft., MOL Nyrt., O&GD Central Kft., Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület, SPE Hungary.

